

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (veliko vijeće)

26. lipnja 2018.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Direktiva 79/7/EEZ – Jednako postupanje prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti – Nacionalni sustav državnih mirovina – Uvjeti za priznanje promjene spola – Nacionalni propisi kojima se to priznanje uvjetuje poništenjem braka sklopljenog prije te promjene spola – Odbijanje dodjele državne starosne mirovine osobi koja je promijenila spol, s navršenom zakonskom dobi za odlazak u mirovinu osoba koje pripadaju stečenom spolu – Izravna diskriminacija na temelju spola”

U predmetu C-451/16,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Supreme Court of the United Kingdom (Vrhovni sud Ujedinjene Kraljevine), odlukom od 10. kolovoza 2016., koju je Sud zaprimio 12. kolovoza 2016., u postupku

MB

protiv

Secretary of State for Work and Pensions,

SUD (veliko vijeće),

u sastavu: K. Lenaerts, predsjednik, A. Tizzano, potpredsjednik, M. Ilešič, T. von Danwitz (izvjestitelj), A. Rosas i J. Malenovský, predsjednici vijeća, E. Juhász, A. Borg Barthet, M. Berger, C. Lycourgos i M. Vilaras, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Bobek,

tajnik: L. Hewlett, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 26. rujna 2017.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za MB, C. Stothers i J. Mulryne, *solicitors*, kao i K. Bretherton i D. Pannick, *QC*,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, C. Crane i S. Brandon, u svojstvu agenata, uz asistenciju B. Laska, *barrister*, i J. Coppela, *QC*,
- za Europsku komisiju, C. Valero i J. Tomkin, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 5. prosinca 2017.,

* Jezik postupka: engleski

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Direktive Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti (SL 1979., L 6, str. 24.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 3., str. 7.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između osobe MB i Secretary of State for Work and Pensions (ministar nadležan za radnopravna i mirovinska pitanja, Ujedinjena Kraljevina), povodom odbijanja potonjeg da osobi MB dodijeli državnu starosnu mirovinu s navršenom zakonskom dobi za odlazak u mirovinu osoba koje pripadaju spolu koji je osoba MB stekla promjenom spola.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 U skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) trećom alinejom Direktive 79/7, ta se direktiva primjenjuje na zakonske sustave koji pružaju zaštitu od rizika starosti.
- 4 U skladu s člankom 4. stavkom 1. te direktive:

„Načelo jednakog postupanja znači nepostojanje svake diskriminacije na temelju spola, bilo izravne ili neizravne, prije svega s obzirom na bračni ili obiteljski status, posebno u odnosu na:

– opseg sustava i uvjeta pristupa tim sustavima,

[...]”

- 5 Člankom 7. stavkom 1. točkom (a) navedene direktive propisano je:

„Ova Direktiva ne dovodi u pitanje pravo država članica da iz njezinog područja primjene isključe:

(a) utvrđivanje dobi za odlazak u mirovinu s ciljem pružanja starosne mirovine i njezine moguće posljedice na druga davanja”.

- 6 Člankom 2. stavkom 1. točkom (a) Direktive 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada (SL 2006., L 204, str. 23.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 246. i ispravak SL 2017., L 162, str. 56.) propisano je:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) ‚izravna diskriminacija‘ postoji ako osoba zbog svoga spola ima nepovoljniji tretman nego što ga ima ili [ga je imala odnosno] bi ga imala druga osoba u usporedivoj situaciji”.

Pravo Ujedinjene Kraljevine

- 7 U skladu s člankom 44. Social Security Contributions and Benefits Acta 1992 (Zakon o doprinosima i davanjima u sustavu socijalne sigurnosti iz 1992.), a u vezi s člankom 122. tog zakona i točkom 1. Priloga 4. Pensions Actu 1995 (Zakon o mirovinama iz 1995.), žene rođene prije 6. travnja 1950. stječu pravo na državnu starosnu mirovinu „kategorije A” kad navršše 60 godina, dok muškarci rođeni prije 6. prosinca 1953. to pravo stječu tek s navršenih 65 godina.
- 8 Člankom 1. Gender Recognition Acta 2004 (Zakon o priznavanju spola iz 2004., u daljnjem tekstu: ZPS), u verziji primjenjivoj na glavni postupak, bilo je propisano da se svatko može obratiti Gender Recognition Panelu (Odbor za priznavanje spola, u daljnjem tekstu: OPS) kako bi ishodio potvrdu o neograničenom priznanju spola, kojom se potvrđuje promjena spola na temelju činjenice života kao osobe drugog spola. U skladu s tom odredbom, novi spol podnositelja zahtjeva za izdavanje takve potvrde smatra se stečenim spolom.
- 9 Člankom 2. stavkom 1. tog zakona bilo je predviđeno da je OPS dužan izdati potvrdu o priznanju spola ako podnositelj zahtjeva:
 - „(a) ima ili je imao rodnu disforiju;
 - (b) do datuma podnošenja zahtjeva najmanje dvije godine živi [kao osoba stečenog spola];
 - (c) do smrti namjerava živjeti [kao osoba stečenog spola]; i
 - (d) ispunjava dokazne zahtjeve predviđene člankom 3. [ZPS-a].”
- 10 U skladu s člankom 3. tog zakona, naslovljenim „Dokazi”, kako bi ishodio tu potvrdu, podnositelj zahtjeva trebao je podnijeti liječničko izvješće dvaju liječnika ili liječnika i psihologa.
- 11 Člankom 4. stavkom 2. ZPS-a, naslovljenim „Prihvatanje zahtjeva”, bilo je predviđeno da podnositelj zahtjeva koji nije u braku ima pravo na potvrdu o neograničenom priznanju spola, dok je stavkom 3. tog članka bilo predviđeno da podnositelj zahtjeva koji je u braku ima pravo samo na potvrdu o privremenom priznanju spola.
- 12 Člankom 9. stavkom 1. tog zakona bilo je predviđeno da izdavanje potvrde o neograničenom priznanju znači puno priznanje stečenog spola podnositelja zahtjeva, u svim pogledima. U skladu s točkom 7. Priloga 5. tom zakonu, kojom su bili posebno uređeni učinci potvrde o neograničenom priznanju spola na prava na državnu starosnu mirovinu, nakon što je potvrda izdana, o svim pitanjima u pogledu prava osobe o kojoj je riječ na državnu starosnu mirovinu trebalo je odlučivati kao da je stečeni spol osobe oduvijek bio njezin spol.
- 13 Na osnovi potvrde o privremenom priznanju spola podnositelj zahtjeva koji je bio u braku mogao je od suda zatražiti poništenje svojeg braka. U skladu s člankom 5. stavkom 1. ZPS-a, sud koji je donio odluku o poništenju braka bio je zatim dužan izdati potvrdu o neograničenom priznanju spola.
- 14 Člankom 11. točkom (c) Matrimonial Causes Acta 1973 (Zakon o bračnim sporovima iz 1973.), u verziji primjenjivoj na razdoblje o kojem je riječ u glavnom postupku, bilo je predviđeno da se pravno valjani brak može sklopiti samo između muškarca i žene.
- 15 Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 (Zakon iz 2013. o braku osoba istog spola), koji je stupio na snagu 10. prosinca 2014., omogućio je istospolnim parovima sklapanje braka. Prilogom 5. tom zakonu izmijenjen je članak 4. ZPS-a na način da je OPS dužan izdati potvrdu o neograničenom priznanju spola ako se bračni drug podnositelja zahtjeva s time slaže. Međutim, Zakon iz 2013. o braku osoba istog spola nije primjenjiv na glavni postupak.

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 16 Osoba MB rođena je 1948. kao osoba muškog spola te je sklopila brak 1974. Ta je osoba 1991. počela živjeti kao žena te se 1995. podvrgnula kirurškoj operaciji promjene spola.
- 17 Međutim, osoba MB ne posjeduje potvrdu o neograničenom priznanju promjene svojeg spola, za čije je izdavanje, u skladu s nacionalnim propisima o kojima je riječ u glavnom postupku, bilo potrebno poništenje njezina braka. Naime, ona i njezina supruga žele ostati u braku zbog vjerskih razloga.
- 18 Budući da je osoba MB 2008. navršila 60 godina, odnosno dob u kojoj žene rođene prije 6. travnja 1950. mogu, u skladu s nacionalnim pravom, ostvariti pravo na državnu starosnu mirovinu „kategorije A”, podnijela je zahtjev za tu starosnu mirovinu, s navršenom spomenutom dobi, s naslova doprinosa uplaćenih u državni mirovinski sustav tijekom svojeg radnog staža.
- 19 Njezin je zahtjev odbijen odlukom od 2. rujna 2008., s obrazloženjem da se bez potvrde o neograničenom priznanju spola ne može smatrati ženskom osobom za potrebe određivanja zakonske dobi za odlazak u mirovinu.
- 20 Tužbu koju je osoba MB podnijela protiv te odluke odbio je kako First-tier Tribunal (Prvostupanjski sud, Ujedinjena Kraljevina) tako i Upper Tribunal (Viši sud, Ujedinjena Kraljevina) i Court of Appeal (Žalbeni sud, Ujedinjena Kraljevina).
- 21 Osoba MB podnijela je pravni lijek Supreme Courtu of the United Kingdom (Vrhovni sud Ujedinjene Kraljevine) ističući da nacionalni propisi o kojima je riječ u glavnom postupku predstavljaju diskriminaciju na temelju spola, zabranjenu člankom 4. stavkom 1. Direktive 79/7.
- 22 Prema navodima iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, osoba MB ispunjava fizičke, socijalne i psihološke kriterije za pravno priznanje njezine promjene spola, predviđene nacionalnim propisima o građanskom statusu o kojima je riječ u glavnom postupku. Sud koji je uputio zahtjev naveo je da je, u vrijeme nastanka činjenica o kojima je riječ u glavnom postupku, u skladu s nacionalnim propisima, uvjet za to priznanje kao i izdavanje potvrde spomenute u točki 17. ove presude bilo poništenje braka sklopljenog prije te promjene. Prema navodima suda koji je uputio zahtjev, to je poništenje bilo potrebno i kako bi osoba koja je promijenila spol, poput osobe MB, ostvarila pravo na spomenutu starosnu mirovinu s navršenom zakonskom dobi za odlazak u mirovinu osoba koje pripadaju spolu koji je takva osoba stekla.
- 23 Pred sudom koji je uputio zahtjev, ministar nadležan za radnopravna i mirovinska pitanja istaknuo je da su, u skladu sa sudskom praksom Suda iz presuda od 7. siječnja 2004., K. B. (C-117/01, EU:C:2004:7, t. 35.) i 27. travnja 2006., Richards (C-423/04, EU:C:2006:256, t. 21.), za utvrđivanje uvjeta za pravno priznanje promjene spola određene osobe nadležne države članice. Naveo je da se ti uvjeti ne mogu ograničiti na socijalne, fizičke i psihološke kriterije, nego mogu obuhvatiti i kriterije povezane s bračnim statusom.
- 24 U tom kontekstu, ministar nadležan za radnopravna i mirovinska pitanja istaknuo je da je Europski sud za ljudska prava potvrdio da države članice mogu priznanje promjene spola određene osobe uvjetovati poništenjem njezina braka (ESLJP, 16. srpnja 2014., Hämäläinen protiv Finske, CE:ECHR:2014:0716JUD003735909). Naglasio je da, iako su, u skladu s Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisanom u Rimu 4. studenoga 1950., države potpisnice dužne priznati spol koji je osoba stekla promjenom spola, tom se konvencijom ne zahtijeva da one odobre sklapanje braka osoba istog spola. Naime, postavljanje takvog uvjeta za priznanje promjene spola moglo bi se opravdati ciljem očuvanja tradicionalnog poimanja braka kao zajednice muškarca i žene.

- 25 U tim je okolnostima Supreme Court of the United Kingdom (Vrhovni sud Ujedinjene Kraljevine) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Protivi li se Direktivi 79/7 zahtjev u nacionalnom pravu u skladu s kojim osoba koja je promijenila spol, osim što mora ispunjavati fizičke, socijalne i psihološke kriterije za priznanje te promjene, ne smije biti u braku kako bi ostvarila pravo na državnu starosnu mirovinu?”

O prethodnom pitanju

- 26 Sud koji je uputio zahtjev svojim pitanjem u biti pita treba li Direktivu 79/7, a osobito njezin članak 4. stavak 1. prvu alineju, u vezi s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) trećom alinejom i člankom 7. stavkom 1. točkom (a), tumačiti na način da joj se protive nacionalni propisi kojima se osobi koja je promijenila spol, uz fizičke, socijalne i psihološke kriterije, nameće i uvjet da nije u braku s osobom koja pripada spolu stečenom tom promjenom, kako bi mogla ostvariti pravo na državnu starosnu mirovinu s navršenom zakonskom dobi za odlazak u mirovinu osoba koje pripadaju tom stečenom spolu.
- 27 Uvodno valja istaknuti da se glavni postupak i pitanje koje je upućeno Sudu odnose samo na uvjete za dodjelu državne starosne mirovine o kojoj je riječ u glavnom postupku. Sud stoga nije pozvan izjasniti se o pitanju može li se, općenito, pravno priznanje promjene spola uvjetovati poništenjem braka sklopljenog prije te promjene.
- 28 Vlada Ujedinjene Kraljevine tvrdi da su pravno priznanje promjene spola i brak pitanja koja ulaze u nadležnost država članica u području građanskog statusa. Slijedom navedenog, pri izvršavanju te nadležnosti, države članice koje ne priznaju brak osoba istog spola mogu dodjelu državne starosne mirovine uvjetovati poništenjem ranije sklopljenog braka između takvih osoba.
- 29 U vezi s time, važno je podsjetiti da, iako pravo Unije ne dovodi u pitanje nadležnost država članica u području građanskog statusa osoba i pravnog priznanja promjene spola određene osobe, države članice su pri izvršavanju te nadležnosti ipak dužne poštovati pravo Unije, osobito odredbe o načelu nediskriminacije (vidjeti u tom smislu, osobito, presude od 27. travnja 2006., Richards, C-423/04, EU:C:2006:256, t. 21. do 24., od 1. travnja 2008., Maruko, C-267/06, EU:C:2008:179, t. 59. i od 5. lipnja 2018., Coman i dr., C-673/16, EU:C:2018:385, t. 37. i 38. i navedenu sudsku praksu).
- 30 Slijedom navedenog, iz sudske prakse Suda osobito proizlazi da nacionalni propisi kojima se za ostvarenje prava na mirovinsko davanje postavlja uvjet povezan s građanskim statusom moraju poštovati načelo nediskriminacije na temelju spola, propisano, kad je riječ o plaćama radnika, člankom 157. UFEU-a (vidjeti u tom smislu, kad je riječ o članku 141. UEZ-a, presudu od 7. siječnja 2004., K. B., C-117/01, EU:C:2004:7, t. 34. do 36.).
- 31 Iz toga proizlazi da države članice pri izvršavanju svoje nadležnosti u području građanskog statusa moraju poštovati članak 4. stavak 1. Direktive 79/7, kojim se u pitanjima socijalne sigurnosti implementira načelo nediskriminacije na temelju spola.
- 32 Preciznije, tim je člankom 4. stavkom 1. prvom alinejom, u vezi s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) trećom alinejom te direktive, zabranjena svaka diskriminacija na temelju spola, posebno u odnosu na uvjete pristupa zakonskim sustavima koji pružaju zaštitu od rizika starosti.
- 33 Među strankama glavnog postupka nije sporno da je državna starosna mirovina o kojoj je riječ dio tih sustava.

- 34 Kao što to proizlazi iz članka 2. stavka 1. točke (a) Direktive 2006/54, izravna diskriminacija na temelju spola postoji ako osoba zbog svojeg spola ima nepovoljniji tretman nego što ga ima ili ga je imala odnosno bi ga imala druga osoba u usporedivoj situaciji. Taj pojam valja razumjeti na isti način kad je riječ o Direktivi 79/7.
- 35 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, potonja se direktiva, s obzirom na svoj predmet i narav prava koja se njome nastoje zaštititi, primjenjuje i na diskriminaciju kojoj je povod promjena spola osobe o kojoj je riječ (vidjeti u tom smislu presudu od 27. travnja 2006., Richards, C-423/04, EU:C:2006:256, t. 23. i 24. i navedenu sudsku praksu). U tom pogledu, iako su, kao što je to navedeno u točki 29. ove presude, za utvrđivanje uvjeta za pravno priznanje promjene spola određene osobe nadležne države članice, valja utvrditi da za potrebe primjene Direktive 79/7 treba smatrati da su osobe koje su znatan dio života živjele kao osobe različitog spola od onoga s kojim su rođene te su se podvrgnule operaciji promjene spola, promijenile spol.
- 36 U ovom slučaju, nacionalni propisi o kojima je riječ u glavnom postupku uvjetuju ostvarenje prava na državnu starosnu mirovinu osobe koja je promijenila spol, s navršenom zakonskom dobi za odlazak u mirovinu osoba koje pripadaju spolu koji je ta osoba stekla, među ostalim, poništenjem eventualnog braka sklopljenog prije te promjene. Nasuprot tomu, u skladu s podacima iz spisa kojim raspolaže Sud, taj uvjet poništenja braka ne primjenjuje se na osobu koja je u braku, a nije promijenila spol, koja stoga ima pravo na tu starosnu mirovinu s navršenom zakonskom dobi za odlazak u mirovinu osoba koje pripadaju tom spolu, neovisno o njezinu bračnom statusu.
- 37 Slijedom toga, tim se nacionalnim propisima pruža nepovoljniji tretman osobi koja je promijenila spol nakon što je sklopila brak nego osobi koja je u braku, a nije promijenila spol.
- 38 Takav nepovoljniji tretman temelji se na spolu i može predstavljati izravnu diskriminaciju, u smislu članka 4. stavka 1. Direktive 79/7.
- 39 Ostaje ispitati je li situacija osobe koja je primijenila spol nakon što je sklopila brak usporediva s onom osobe koja je u braku, a nije promijenila spol.
- 40 Vlada Ujedinjene Kraljevine smatra da te situacije nisu usporedive zbog toga što postoji razlika u bračnom statusu osoba o kojima je riječ. Naime, osoba koja je, nakon što je sklopila brak, promijenila spol u braku je s osobom koja pripada spolu koji je ta osoba stekla, što nije slučaj kad je riječ o osobi koja nije promijenila spol i koja je sklopila brak s osobom drugog spola. Imajući u vidu cilj uvjeta u skladu s kojim se zahtijeva poništenje braka, o kojem je riječ u glavnom postupku, kojim se nastoji izbjeći postojanje brakova osoba istog spola, takva razlika, prema mišljenju te vlade, znači da situacije tih osoba nisu usporedive.
- 41 U vezi s time, valja podsjetiti da zahtjev usporedivosti situacija ne znači da se traži njihova istovjetnost, nego samo sličnost (vidjeti u tom smislu presude od 10. svibnja 2011., Römer, C-147/08, EU:C:2011:286, t. 42. i od 19. srpnja 2017., Abercrombie & Fitch Italia, C-143/16, EU:C:2017:566, t. 25. i navedenu sudsku praksu).
- 42 Usporedivost situacija ne smije se ocjenjivati općenito i apstraktno, nego pojedinačno i konkretno, s obzirom na sve njihove značajke te, osobito, s obzirom na predmet i cilj nacionalnih propisa kojima se uspostavlja razlika o kojoj je riječ te, ovisno o slučaju, s obzirom na načela i ciljeve područja kojeg su ti nacionalni propisi dio (vidjeti u tom smislu presude od 16. prosinca 2008., Arcelor Atlantique i Lorraine i dr., C-127/07, EU:C:2008:728, t. 25. i 26., od 16. srpnja 2015., ČEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, t. 89. i 90. i od 9. ožujka 2017., Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, t. 56. i 57. i navedenu sudsku praksu).

- 43 U konkretnom slučaju, iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je cilj nacionalnih propisa o kojima je riječ u glavnom postupku dodjela državne starosne mirovine „kategorije A”, koju mogu zatražiti osobe koje su navršile zakonsku dob za odlazak u mirovinu. Stranke glavnog postupka su na raspravi pred Sudom pojasnile da, u skladu s nacionalnim pravom, takvu starosnu mirovinu može ostvariti svaka osoba koja je navršila tu dob te je dostatno doprinijela državnom mirovinskom sustavu Ujedinjene Kraljevine. Slijedom toga, državno pravno uređenje mirovinskog sustava o kojem je riječ u glavnom postupku pruža zaštitu od rizika starosti na način da dotičnoj osobi priznaje pojedinačno pravo na starosnu mirovinu koje je stekla na temelju doprinosa uplaćenih tijekom svojeg radnog staža, neovisno o svojem bračnom statusu.
- 44 S obzirom na predmet i uvjete za dodjelu te starosne mirovine, kako su pojašnjeni u prethodnoj točki, situacija osobe koja je nakon što je sklopila brak promijenila spol i situacija one koja je u braku, a nije promijenila spol, usporedive su.
- 45 Kao što je to naveo nezavisni odvjetnik u točki 43. svojeg mišljenja, u skladu s argumentacijom vlade Ujedinjene Kraljevine kojom se ističe razlika bračnog statusa tih osoba, taj je status odlučujući element usporedivosti situacija u pitanju, međutim, kao što je to istaknuto u točki 43. ove presude, bračni status kao takav nije relevantan za pitanje dodjele državne starosne mirovine o kojoj je riječ.
- 46 Nadalje, cilj uvjeta u skladu s kojim se zahtijeva poništenje braka, na koji se poziva ta vlada, a koji se sastoji u izbjegavanju postojanja braka osoba istog spola, nije povezan sa sustavom te starosne mirovine. Slijedom navedenog, tim se ciljem ne dovodi u pitanje usporedivost situacije osobe koja je promijenila spol nakon što je sklopila brak i osobe koja je u braku, a nije promijenila spol, s obzirom na predmet i uvjete za dodjelu te starosne mirovine, kako su pojašnjeni u točki 43. ove presude.
- 47 Takvo tumačenje ne može se dovesti u pitanje ni sudskom praksom Europskog suda za ljudska prava na koju se poziva vlada Ujedinjene Kraljevine kako bi osporila usporedivost situacija tih osoba. Naime, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 44. svojeg mišljenja, u svojoj presudi od 16. srpnja 2014., *Hämäläinen protiv Finske* (CE:ECHR:2014:0716JUD003735909, t. 111. i 112.), Europski sud za ljudska prava ocjenjivao je usporedivost situacije osobe koja se nakon sklapanja braka podvrgnula operaciji promjene spola i osobe koja je u braku, a nije promijenila spol, s obzirom na predmet nacionalnog zakonodavstva o kojem je bila riječ, koje se odnosilo na pravno priznanje promjene spola u pitanjima građanskog statusa. Međutim, kao što je to istaknuto u točki 27. ove presude, u ovom je predmetu riječ o usporedivosti situacija predmetnih osoba s obzirom na propise čiji je konkretni predmet pristup državnoj starosnoj mirovini.
- 48 Slijedom navedenog, valja utvrditi da, u skladu s nacionalnim propisima o kojima je riječ u glavnom postupku, osoba koja je nakon sklapanja braka promijenila spol ima nepovoljniji tretman koji se izravno temelji na spolu u odnosu na osobu koja je u braku, a nije promijenila spol, iako su situacije tih osoba usporedive.
- 49 Međutim, vlada Ujedinjene Kraljevine tvrdi da cilj izbjegavanja postojanja braka osoba istog spola može opravdati primjenu, samo na osobe koje su promijenile spol, uvjeta u skladu s kojim se zahtijeva poništenje braka koji su ranije sklopile te osobe, ako nacionalno pravo u vrijeme nastanka činjenica o kojima je riječ u glavnom postupku nije priznavalo brak osoba istoga spola.
- 50 Međutim, u skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, odstupanje od zabrane svake izravne diskriminacije na temelju spola, predviđene člankom 4. stavkom 1. Direktive 79/7, moguće je samo u slučajevima koji su taksativno navedeni odredbama te direktive (vidjeti u tom smislu presude od 21. srpnja 2005., *Vergani*, C-207/04, EU:C:2005:495, t. 34. i 35. i od 3. rujna 2014., X, C-318/13, EU:C:2014:2133, t. 34. i 35.). Međutim, cilj na koji se poziva vlada Ujedinjene Kraljevine ne odgovara nijednom odstupanju predviđenom tom direktivom.

- 51 Kad je riječ, konkretnije, o odstupanju predviđenom člankom 7. stavkom 1. točkom (a) spomenute direktive, Sud je već presudio da ono državama članicama ne omogućuje da, glede dobi koja je uvjet za pristup državnoj starosnoj mirovini, različito postupaju prema osobi koja je nakon sklapanja braka promijenila spol i onoj koja je u braku, a nije promijenila spol (vidjeti u tom smislu presudu od 27. travnja 2006., Richards, C-423/04, EU:C:2006:256, t. 37. i 38.).
- 52 Slijedom navedenog, nacionalni propisi o kojima je riječ u glavnom postupku predstavljaju izravnu diskriminaciju na temelju spola te su stoga zabranjeni Direktivom 79/7.
- 53 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na postavljeno pitanje valja odgovoriti da Direktivu 79/7/EEZ, a osobito njezin članak 4. stavak 1. prvu alineju, u vezi s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) trećom alinejom i člankom 7. stavkom 1. točkom (a), treba tumačiti na način da joj se protive nacionalni propisi kojima se osobi koja je promijenila spol, uz fizičke, socijalne i psihološke kriterije, nameće i uvjet da nije u braku s osobom koja pripada spolu stečenom tom promjenom, kako bi mogla ostvariti pravo na državnu starosnu mirovinu s navršenom zakonskom dobi za odlazak u mirovinu osoba koje pripadaju tom stečenom spolu.

Troškovi

- 54 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (veliko vijeće) odlučuje:

Direktivu Vijeća 79/7/EEZ od 19. prosinca 1978. o postupnoj provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima socijalne sigurnosti, a osobito njezin članak 4. stavak 1. prvu alineju, u vezi s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) trećom alinejom i člankom 7. stavkom 1. točkom (a), treba tumačiti na način da joj se protive nacionalni propisi kojima se osobi koja je promijenila spol, uz fizičke, socijalne i psihološke kriterije, nameće i uvjet da nije u braku s osobom koja pripada spolu stečenom tom promjenom, kako bi mogla ostvariti pravo na državnu starosnu mirovinu s navršenom zakonskom dobi za odlazak u mirovinu osoba koje pripadaju tom stečenom spolu.

Potpisi